

A Nevelési Tudásdepó projekt helye a közoktatás-fejlesztési stratégiában, különös tekintettel az innovációs potenciál fejlesztésének lehetőségei a nem formális és informális képzés területén

A középiskolai anyanyelvi kompetenciák fejlesztése nem formális tanulási utakon

Célcsoport :14-18 évesek, gimnáziumi és szakközépiskolai tanulók

TÁMOP 3.2.4

TARTALOMJEGYZÉK

I. A programfüzet alapadatai	3
II. Hasznos tudnivalók	6
III. A program tartalma	8
IV. A program tananyaga	9
IV.1. Modul: Egy téma feldolgozása	9
IV.1.1. Tanulási feladat –	9
IV.1.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása	9
IV.1.1.2. Értékelés, önértékelés (kérdések, feladatok, stb.)	13
IV. 2 Modul: Témahét szervezése	14
IV.2.1 Tanulási feladat -	14
IV.2.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása	14
IV.2.2.2. Értékelés, önértékelés	16
V. Összegző értékelés	17

I. függelék

Szakirodalom jegyzék, a felhasznált nyomtatott és digitális anyagok, adatbázisok, linkek

II. függelék

Melléklet

I. A PROGRAMFÜZET ALAPADATAI

A program megnevezése:

**A középiskolai anyanyelvi kompetenciák fejlesztése nem formális tanulási utakon
Tudományos szöveg feldolgozása.**

Témahét szervezése

A fejlesztő team tagjai: Hámoriné Váczy Zsuzsa, Sallai Tibor

A program célja:

Az olvasás-szövegértési és szövegalkotási kompetenciák fejlesztése, illetve karbantartása oly módon, hogy a fejlesztés nem a hagyományos értelemben vett és használt irodalmi, nyelvi anyagra épül, hanem – egyebek mellett – a természettudományos ismeretek, valamint a mindennapi életben szükséges információk feldolgozásához, azok használatához szükséges feldolgozási, eszközhasználati készségek fejlesztését célozza meg. E fő cél megvalósítását az egyéni tanulási utak fejlesztésével, az önálló és a csapatban való munkavégzéssel, kooperatív technikák és módszerek alkalmazásával, az értő olvasás és IKT adta lehetőségek napi szintű alkalmazásával kívánja elérni.

A program sikeres befejezése után a tanuló legyen képes konkrét tevékenységek elvégzésére, szerezzon jártasságot az elérhetőséget szolgáló nyomtatott és digitális eszközök használatában, önálló prezentáció elkészítésében, információk szóbeli megfogalmazásával, kommunikációs helyzetekben való felhasználásával.

Legyen képes pl. egy programajánlat készítésére egy iskolai csoport számára. Tudjon eligazodni nyomtatott információhordozók (menetrend, hirdetés, térkép, weboldalak, stb.) között.

A program időtartama: 5-15 óra (modulválasztás függvényében)

A program során elsajátítandó kompetenciák (ismeretek, fejlesztett képességek, attitűdök):

A tanuló a program befejezése után:

- Önálló alkalmazás szintjén ismerje a menetrendet, tudjon útvonaltervet összeállítani.
- Önállóan legyen képes meghatározni egy program költségeit.
- Legyen képes az egyes alternatívák között megadott szempontok szerint választani.
- A kooperatív tanulási technikák segítségével gyerekek közötti információcsere elősegítése.

Kompetenciaterületek

- A szövegértés–szövegalkotás kompetencia kiemelt fejlesztési területei:
 - A szövegalapú ismeretszerzés fejlesztése
 - A tantárgy szakszókincsének pontos használata
 - Az információk értelmezésekor a logikus gondolkodás fejlesztése
 - Jártasság a különböző fajtájú verbális, vizuális, digitális ismeretközvetítők használatában
- Szociális, életviteli és környezeti kompetencia: Együttműködési képesség, empátia, környezettudatos gondolkodás.
- Magyar nyelv és irodalom: Az aktív és passzív szókincs bővítése, adott szókincs felhasználása.

A programban alkalmazott értékelési módszerek:

Értékelés formája	Program közbeni formatív értékelés, egyéni, csoportos, önértékelés
Értékelés rendszeressége	A program és modulok végén, modul folyamán
Értékelés tartalma	A program, illetve a modul tananyagának feldolgozása, gyakorlati feladatvégzés, produktum létrehozása

II. HASZNOS TUDNIVALÓK

A program megvalósításában való előrehaladás rendszere:

- A program tananyagát modulokra bontottuk. A modulokra való felbontás alapját a modul során elsajátításra kerülő kompetenciák, ismeretek, motivációs elemek adják. Az egyes modulokon belüli tanulási feladatok a leckéken belüli részkitűzések szerint kerültek felosztásra. Minden tanulási feladathoz önellenőrzés, önértékelési, értékelési forma: kérdések, feladatok találhatóak, melyek segítségével a tanuló, illetve a foglalkozás vezetője ellenőrizheti, milyen mértékben sikerült elsajátítani a tanulási feladatban meghatározottakat. A modulok végén, azok tananyagára épülő feladatok találhatóak, melyek segítségével a foglalkozás vezetője ellenőrizni tudja a tanuló előrehaladását a modul célkitűzésére vonatkozóan. A program összegző értékeléssel zárul, melynek segítségével a foglalkozás vezetője komplex módon ellenőrizni tudja, hogy mennyire felelt meg a programban végzett tevékenység a célkitűzéseknek.

A tanulást segítő eszközök:

- Digitális, illetve egyéb oktatástechnikai eszközök alkalmazása.
- Hagyományos könyvtári eszközök
- Interneten elérhető adatbázisok, hasznos linkek.

A program során alkalmazott módszerek (pl.: kooperatív struktúrák, csoportos munka, projekt módszer, párban, egyénileg munkálkodás...stb.):

Szocializációs szempontból kedvező hatású a heterogén csoportok vagy párok szervezése. Ha sikerül a kooperatív tanulási módszerek valamelyikét alkalmaznunk, nagyon jó eredményt érhetünk el. Különösen indokolt ez a szervezési mód a források keresése, azok feldolgozása, a szövegalkotási feladatok esetében.

Piktogramok a tananyagban való előrehaladás segítésére:

Olvassa el figyelmesen, keresse az interneten vagy adatbázisban

Fontos rész

Megértést könnyítő példa

Értékelő kérdések, feladatok

Önállóan vagy csoportosan feldolgozandó feladat

III. A PROGRAM TARTALMA

Modul sorszáma	Témakör, cím	Időtartam (óra)
1.	Egy téma kidolgozása	6
2.	Témahét szervezése	6
3.	Összegző értékelés	

IV. A PROGRAM TANANYAGA

IV.1. Modul: Egy téma feldolgozása

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

Bevezetés

Ebben a modulban egy megadott, vagy a gyerekek által választott téma feldolgozása a cél.

A modul elvégzése után a tanuló:

- önálló alkalmazás szintjén ismerje a forrásmunkák felhasználását egy adott feladathoz.
- legyen képes önállóan elvégezni egy választott részfeladatot.
- a tanulók képesek legyenek a tantárgy kibővült szakszókincsét értelmezni, képesek legyenek önállóan szómagyarázatot alkotni
- Tervezett olvasási stratégiával használja a szöveget ismeretszerzésre, tudja azt és az ábrákat, a diagramokat és a képeket együttesen értelmezni.

A tanulási feladatokhoz tartozó rész célkitűzések

A vizuális gondolkodás fejlesztése, a nem folyamatos szövegek értő olvasása, az ábrákat, képeket tartalmazó szövegegység folyamatos olvasása, a lényeglátás képességének és a lényeg kiemelésének fejlesztése információhordozók által közvetített tudás együttes értelmezése.

A tudományos és az ismeretterjesztő szövegek jellemzőinek megismerése, a jellemzők figyelembevételével szövegalkotás. A különböző műfajú és formájú, nem folyamatos szövegek értő olvasása; a szövegrész értelmezése az ábrák, képek, diagramok által közvetített információkkal együtt.

A környezettudatos magatartás fejlesztése a tanítás anyagához kapcsoltn valósul meg.

A tanuló a tanulási feladatok elvégzése után képes lesz:

1. kulcskifejezések, tételmondatok felismerésére
2. a lényeg kiemelésére
3. a feldolgozott szöveg bemutatására
4. vázlat, prezentáció elkészítésére

IV.1.1. Tanulási feladat – Egy téma, vagy fogalom kifejtése

IV.1.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

Először ki kell választani azt a témakört vagy problémát, amivel foglalkozni akarunk. A témát hozhatják a gyerekek, kapcsolódhat az aktuális tananyaghoz, de kiválaszthatja a foglalkozást vezető tanár is.

A témához megfelelő mennyiségű forrásanyagot kell biztosítani. Feltétlenül szükséges internet hozzáférés.

A téma feldolgozása heterogén csoportokban történik. Nagyon fontos, hogy mindenki olyan témával, részfeladattal foglalkozzon, ami érdekli, és meg tudja oldani.

A munkaformák megválasztásánál az egyéni haladási tempó legyen a legfőbb szempont. Lehetséges több témát is kifejteni, de az is elképzelhető, hogy a gyerekek egyetlen témát járnak körül alaposan és részletesen (Pl. madarak evolúciója).

A feladatok nehézségi foka, a fejlesztendő képesség megfeleljen az adott diáknak.

Négyfős csoportokat alkotunk majd, amelyekben mindenki az egyénileg megszerzett tudását, tapasztalatait osztja meg a többiekkel. A csoportalakítás ne történjen ad hoc módon, előre gondoljuk végig annak szempontjait.

Lényeges, hogy mindenki a saját tempójában dolgozhasson.

1. Gyűjtsetek kulcsszavakat a fogalommal (pl. madarak) kapcsolatban Készítsetek gondolattérképet, írjatok be mindent, ami a fogalommal kapcsolatban eszetekbe jut!

Mindenki válasszon egy témát. Osszátok fel egymás között az egyes fogalmakat! Keressetek megfelelő forrásmunkákat a témához

A forrásmű elolvasása előtt a cím alapján döntsük el, miről lesz szó a szövegben!

Határozzuk meg a szöveg műfaját!

Elolvasás után keressünk kulcsszavakat!

A kulcsszavak felhasználásával készítsünk vázlatot a szövegből.

A csapat a vázlatok alapján közös összefoglalást készít.

Példa:

Madarak

Rendszertani besorolás
fajainak száma

Rendek

ismert fajok száma

Magyarország madár-

Testfelépítés

Látás

Csontváz

Izomzat

Kültakaró

Emésztőkészülék

Légzés

A tüdő felépítése
 A kettős légzés
 Keringés
 Szaporodás

Életmód

Hogyan alkalmazkodtak a madarak a környezethez? (Futómadarak, pingvinek. Stb)

Repülés

A repülés fizikai alapjai
 Fészeklakó
 Fészekhagyó

Ökológiai jelentőségük
 Rendszerezés
 Közismert madárnevek
 Veszélyeztetettség

Egyéb, a témához nem szorosan kapcsolódó címszavak

Dinoszaurusz-madár kapcsolat a madarak törzsfejlődése
 A madarak evolúciója Darwin és a galapagosi pintyék csőre
 Közismert madárnevek melléklet
 Veszélyeztetettség
 A madarak hasznáról és káráról
 Madarak és fák napja
 Magyarország madarai védett madarak Nemzeti Parkok
 Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
 stb.

2. **A feladatok kiosztása után következik az anyaggyűjtés. A gyerekek kaphatnak kézbe forrásmunkákat a feldolgozandó rész kijelölésével, de nekiállhatnak teljesen önállóan is a feladatnak. Az ismeretterjesztő szövegek keresése mellett talán a legfontosabb, hogy minél több képet, ábrát, magyarázó rajzot keressenek, ebben nagy segítség az internet.**

Az adott témával kapcsolatban keressenek újabb forrásokat az interneten,

A kereséshez használják a kulcsszavakat.

A talált forrásokból mindenki készítsen rövid beszámolót (prezentációt), ehhez lehetőség szerint keressen képeket, ábrákat is!

Az elkészült prezentációkat mutassák be a többieknek.

A prezentációkat osszák meg egymással. hogy a későbbiekben mindenki fel tudja használni.

Közösen értékeljék a munkákat, a szempont az legyen, mennyire volt az összefoglaló lényegre törő, voltak-e benn e felesleges, lényegtelen információk. Erről vitát is lehet rendezni.

3. Az összegyűlt anyag válogatása. Itt már esetenként szükséges a tanári segítség, hogy melyek azok az információk, amelyek lényegesek, melyek lényegtelenek. Ezt a csapat közösen is megvitathatja.

Tematikus rendezés. Milyen információk átadását tarjuk fontosnak, az anyag lényegének kiemelése. Címszavak összegyűjtése, fogalommagyarázat, fogalomkártyák készítése.

A vizuális információhordozók tanulmányozása.

Mely tipikusnak mondható vizuális információhordozók találhatók meg a szövegben?

Csak az ábrákat tanulmányozva adjunk rövid, találó címeket, magyarázatokat az ábrákhoz!

Vannak-e olyan ábrák, melyeket nem tudunk értelmezni?

Milyen tartalmú szöveg várható a cím alapján?

A kiemelések alapján milyen tartalmú szöveg várható?

Fogalmazzunk meg kérdéseket a fogalomkártyák felhasználásával.

Mindenki írjon a szerinte lényeges információkra vonatkozó kérdéseket. A cédula hátára a helyes választ is írja fel.

Tegyük ki a kérdéseket, hogy mindenki el tudja olvasni. Megfelelő felkészülési idő után sorsoljuk ki, melyik kérdésre ki fog válaszolni. Mindenki hallgassa meg a válaszokat, és döntse el, hogy helyes volt-e?

A helytelen választ a kérdés kitalálója javítsa ki.

4. A szöveg vázlatának elkészítése

Vázlat elkészítése az alábbi séma alapján.

A feladat értelmeztetése. Szinonimák, körülírások gyűjtése – amennyiben lehetséges – az idegen szavak helyettesítésére

Élménybeszámoló – ismeretterjesztő szöveg alkotása szóban vagy írásban.

1. Az olvasott szöveg szóbeli ismertetése megadott szempontok figyelembevételével, kiselőadás készítése

2. Érvelő szöveg alkotása – tételmondat-kereséssel, tételmondat megadásával. Érvek gyűjtése, bizonyíték, cáfolat megkülönböztetése

Az egyes csapatok, tagok kiválasztanak egy-két jellegzetes képet, ábrát, és azzal kapcsolatban tesznek fel kérdéseket, amire egyénileg vagy párban kell válaszolni. Egyvalaki felolvassa a választ, a többiek kiegészítik, vagy kijavítják.

Voltak-e a szövegekben idegen, régies, általunk nem ismert szavak, fogalmak?

Melyek voltak azok a mondatok, amelyeket többször is el kellett olvasni, hogy megértjük.

Ezeket gyűjtjük össze, és készítsünk szó- és fogalommagyarázatot!

Keressük meg interneten is, hogy hol találjuk meg ezeket a fogalmakat, szavakat, milyen környezetben!

Vitassuk meg az eredményeket! Kinek sikerült a legérdekesebb szövegben megtalálni a keresett szót, fogalmat?

Ha a téma alkalmas, keressenek a tanulók képzőművészeti, irodalmi kapcsolódásokat, példákat!

5. Az egyéni, páros, vagy csapatban elkészített prezentációkból közös prezentáció készítése.

A prezentáció mellett természetesen a közösen elkészített vázlat is mindenkinek megvan, ill. a foglalkozások közben készített jegyzetek. Ezt a közös prezentációt mindenki megkapja. Ennek alapján készül fel az összegzésre.

Mindenki egy-két kérdés-válasz kártyát készít, ezt használjuk fel az ellenőrzéshez. Az ellenőrzést célszerű csapatverseny, vetélkedő keretében elvégezni.

IV.1.1.2. Értékelés, önértékelés (kérdések, feladatok, stb.)

Értékelés

Célja az előremutatás. Ezért a modulban is a készségfejlesztés különböző fázisaiban szükséges:

- a feleletek, megoldások rövid, lényeges szóbeli értékelése, vagyis az azonnali visszacsatolás;
- az önértékelés az önálló munka ellenőrzésével;
- a tanulók önismeretének és önbizalmának növelése, önbecsülésük erősítése.

Az értékelés alapelve az, hogy megfigyeljük,

- hogy a diák megoldásában a megfelelő gondolatmenetet követte-e, és megértette-e azt az elvet, amelynek felfogása célként szerepelt,
 - hogy milyen szintig tudott eljutni a feladatmegoldás során,
- Miközben kerüljük az esetleges pontatlan megfogalmazás miatti büntetést, inkább pozitív megerősítést alkalmazunk.

Jelöld egy tízfokú skálán, hogy szerinted milyen nehéz volt a szöveg, amit feldolgoztál.

1	Nagyon könnyű									Nagyon nehéz
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

2. Hány olyan új szóval, kifejezéssel találkoztál, amelyet: eddig nem ismertél, nehezen tudtál értelmezni?
3. Vannak-e olyan kérdések, amelyekre nem kaptál választ?
4. Volt-e olyan kérdés, amiről még többet szeretnél megtudni?
- 5.. Mi volt számodra a legérdekesebb ismeret?

Értékelő lap

Név/nevek:

A kapott feladat

A feladat megoldásában a következő probléma volt:

Érdekesnek tartottuk a következő feladatot:

Jó volt, hogy közösen tudtunk dolgozni. amikor az volt a feladat,....

1.

IV. 2 Modul: Témahét szervezése

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

Bevezetés

Ebben a modulban a tanulók megterveznek egy iskolai témahetet. A modul bemutatja, milyen lépéseken keresztül valósul meg egy komplett terv, hogyan lehet értékelni az készült programot.

A modul elvégzése után a tanuló:

- önálló alkalmazás szintjén ismerje az információhordozók használatát, a szükséges információk megszerzését.
- legyen képes önállóan elvégezni egy választott részfeladatot.

A tanulási feladatokhoz tartozó rész célkitűzések

Kiemelt képességek, készségek: kooperatív készség, a csoportkohézió erősítése, hosszabb távú munka megtervezésének képessége; hangos olvasás, a globális olvasás képessége

A tanuló a tanulási feladatok elvégzése után képes lesz:

a tervezés fontosságának felismerésére,
egy kész terv, program bemutatására,
alternatív lehetőségek keresésére.

IV.2.1 Tanulási feladat -

IV.2.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

Témahét megszervezése (minta) a Fertő Hanság Nemzeti Parkban

A feladat lehet egy csoporton belül elkészítendő kooperatív munka, de lehet több csapat párhuzamos munkáját is a végén összehasonlítani megadott szempontok szerint. A szempontokat mi adjuk meg, de a tanulók is adhatnak meg értékelési szempontokat. Lényeges, hogy az értékelés kritériumai előre ismertek legyenek.

1. Körülmények felmérése.

Első lépésként ismerjük meg az adott helyszín adottságait, lehetőségeit. Keressük meg a nemzeti park honlapját, keressünk egyéb forrásmunkákat (környező vagy érintett települések honlapja, állat-és növényvilág, történelmi háttér, jelene, intézmények, múzeumok, stb.)!

Melyik évszakban, időszakban milyen látnivalókat kínál a helyszín?

Milyen szervezett programokon lehet részt venni?

Milyen önálló programokat szervezhetünk meg mi?

Milyen – csak az adott helyre jellemző - speciális élőhelyeket, állatokat, növényeket figyelhetünk meg?

2. Tájékozódjunk a szállás és étkezés lehetőségeiről.

Írjunk hivatalos levelet (szálloda, motel, camping, étterem), amelyben árajánlatot kérünk a szállás és étkezés költségeiről!

Milyen egyéb lehetőségeink vannak (pl. közös főzés bográcásban)

Tervezzük meg egy közös étkezést!

Mi szükséges hozzá?

Milyen mennyiségben?

Hol szerezhethjük be a hozzávalókat?

Mekkora költséget jelent?

Kik készítik el?

Ki milyen feladatot vállal a közös munkában, stb.

3. Utazás

Tervezzük meg az utazást

- vasúton
- busszal
- kerékpárral
- vagy ezek kombinációjával

Kérjük árajánlatot külön buszra!

Keressük meg interneten, milyen kedvezményeket lehet igénybe venni!

Hasonlítsuk össze az egyes útiterveket:

időtartam,

költség,

átszállások, várakozási idő stb.

4. A környék feltérképezése

Milyen települések, látnivalók vannak a környéken?

Hova tudnánk eljutni?

Milyen közlekedési lehetőségeket vehetünk igénybe?

Milyen egyéb programok férnek bele az időtervünkbe?

Milyen költségvonzatai vannak (Pl. múzeumi, strand belépő)?

Állítsunk össze programajánlót!

5. Készítsünk részletes programtervet!

Ki szervezi az egyes programokat?

Ki felelős az előkészítésért, lebonyolításért!

Mely programok kapcsolódnak az iskolai munkához?

Hogyan kapcsolódnak a programok a környezettudatossághoz?

Hogyan kapcsolódnak a programok a közösség formálásához?

Milyen időkerete, lehetőségeket biztosítunk a közösségformálásra?

6. Értékeljük a kész programot a megvalósíthatóság szempontjából?

Gyűjtsük össze az akadályozó tényezőket.

Keressünk alternatív megoldásokat.

Keressünk támogatókat.

Készítsük elő végső döntésre a tervet a különböző alternatív lehetőségek ismertetésével.

IV.2.2.2. Értékelés, önértékelés

Az értékelés szempontjai a kooperációban való részvétel, az önálló munka.

Az elkészült részfeladatok értékelése

A közös programterv értékelése közösen történjen.

Kérdőív:

- 1.Szeretnél-e a témahéten részt venni?
- 2.Számodra melyik program a legérdekesebb?
- 3.Mi az, ami szerinted hiányzik a programból?
4. Elég szabadidőt biztosít-e a program?
5. Vettél-e már részt hasonló programon?
6. Jó-e az, ha a diákok szervezhetik meg a programot?

V. Összegző értékelés

Feladat:

Az értő olvasás, a megfelelő eszközhasználat és forrásgyűjtés, valamint az önálló írásbeli és szóbeli szövegalkotás, az információs források közötti eligazodás szintjének egyéni és csoportszintű értékelése.

A személyiség fejlődését szolgáló, a minősítés helyett a fejlődés követésére és a továbblépés lehetőségeire hangsúlyt helyező, motiváló értékelési módszerek alkalmazása.

Tevékenységi forma, módszerek:

Folyamatos:

a prezentációk értékelése, betekintés a csoportos munkákba, kilépőkártya, a kooperatív tanulás kritériumos ön- és csoportértékelése, rövid esszé, power pointos prezentáció írása, elkészítése, bemutatása.

Kimeneti:

a témát záró értékelőlap.

Elvárt eredmények:

- Kérdés megértése és összefüggő válasz adása
- Ábrák, folyamatábrák, táblázatok értelmezése
- Ismeretterjesztő és tudományos szöveg megértése
- Feladatok szövegének megértése, megoldása, válaszadás
- Szimbólumok megértése és alkalmazása
- A szaknyelv használata
- Önművelés, könyvtárhasználat
- Önálló tanulás

I. függelék

Szakirodalom jegyzék, a felhasznált nyomtatott és digitális anyagok, adatbázisok, linkek

Természettudományi lexikon••, 1–7. Főszerkesztő: Erdey-Grúz Tibor. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1964. (CD-ROM)

Természettudományi kislexikon•• 1–2. Felelős szerkesztő: Somogyi Béláné. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.

Természettudományi kisenciklopédia••. Szakszerkesztő: Walter Gellért et al. Gondolat, Budapest, 1987.

www.diakbonusz.hu

www.diakszallas.hu

www.diakutak.hu

www.taborozas.lap.hu

www.hurranyaralunk.hu

www.osztalykirandulas.hu

www.hovamenjunk.hu

www.szeporszag.hu

www.turizmus.lap.hu

www.utazasinfo.hu

www.museum.hu

www.koh.hu

www.vilagörökseg.hu

<http://ddnp.nemzetipark.gov.hu>

www.elvira.hu

www.volán.hu

www.kisvasut.hu

www.mahartpassnave.hu

<http://maps.live.com>

Melléklet

A legismertebb madárnevek

▪ Albatrosz	▪ Gém	▪ Kormorán	▪ Sas
▪ Bagoly	▪ Gerle	▪ Kócsag	▪ Sármány
▪ Barázdabillegető	▪ Gólya	▪ Lúd (gúnár)	▪ Seregély
▪ Bíbic	▪ Gólyatöcs	▪ Marabu	▪ Sirály
▪ Bölömbika	▪ Gulipán	▪ Mátyásmadár	▪ Sólyom
▪ Búbos banka	▪ Gyurgyalag	▪ Nandu	▪ Strucc
▪ Cinke vagy ci-
nege	▪ Harkály	▪ Ökörszem	▪ Süvöltő
▪ Csalogány	▪ Hattyú	▪ Ölyv	▪ Szalakóta
▪ Csíz	▪ Héja	▪ Őszapó	▪ Szalonka
▪ Csóka	▪ Holló	▪ Pacsirta	▪ Szarka
▪ Daru	▪ Íbisz	▪ Papagáj	▪ Szárca
▪ Emu	▪ Jégmadár	▪ Paradicsommadár	▪ Tengelic
▪ Fajd (kakas)	▪ Kacsa (gá-
csér)	▪ Páva	▪ Tukán
▪ Fácán (kakas)	▪ Kakadu	▪ Pelikán	▪ Túzok (kakas)
▪ Fecske	▪ Kakukk	▪ Pingvin	▪ Tyúk (ka-
kas)
▪ Flamingó	▪ Kanárimadár	▪ Pinty	▪ Tyúk (ka-
kas)
▪ Fogoly	▪ Karvaly	▪ Poszáta	▪ Vadkacsa
▪ Fűrj	▪ Kazuár	▪ Pulyka (kakas)	▪ Varjú
▪ Füzike	▪ Kea	▪ Réce (gácsér)	▪ Veréb
▪ Galamb	▪ Keselyű	▪ Rigó	▪ Vércse
▪ Gébics	▪ Kolibri	▪ Rozsdafarkú	▪ Vöcsök
			▪ Vörösbecs